

dósitónk, amit meg...
agának. Elfeljejtette...
ntosabbat. — Thaly...
a d e b r e c z e n i...
nem volt fölemlítve...
an. — Node a meg...
szsi a mulasztást.
irke. Ungváron, egy...
ariu Jánosnál egy...
tojásból, melynek...
átulós része. A csirke...
mert három lába...
Ellenőr Thaly Kál...
programbeszédéről...
l, melyben csak egy...
iezcsek. Nem szólnak...
k úgy látják jónak...
em kenyerünk a rá...
estersége. — Thaly...
ben az ellenpárt leg...
nek soraiban is ál...
zetelet nyilvánul, —
küzködik a viczeze...
át teszi nevetésességé...
ás. A szabad lo...
maga nemében pá...
a meg Nyiregyháza...
dó. — Ott ugyanis...
czestély lesz, a hol...
fognak. Nevezetesen...
írja — a vigaimat...
ottság és rendezőse...
tságotk rendezésénél...
és közeliismerést ki...
tal kereskedő urnak...
fűszerezettség a...
stély azzal, misze...
legyenek elhelyezve...
részében, melyből a...
enül meg fog enged...
de csakis az esetre...
k sorából választ...
tal észrevétni nem...
aj loposon rajja...
ragynak eleve meg...
ott értékét a szintén...
fiatal emberekből...
iroság által hozandó...
megteríteni tartozik...
ellen végrebajtás is...
nem akarás esetén...
zoító egylet egy...
menor" utóbbi szá...
szágu cikelyt bo...
elyben a legutóbbi...
unk irottakra tesz...
nes ugyan hajlan...
raíra poemizálni, de...
kutalmi akarnók sze...
nyitja csak nem is egyszerű...
banem kötött beszédben beszélne. Itt ott...
oly magas páthoszal deklamált, hogy ö...
nytelenül is szemünkhez kaptunk, hogy...
Berényinét lájuk e magunk előtt avagy...
Lady Mcbethet?
Ha nem vetjük volna észre, hogy...
na akar, szegletességéből és modorosság...
ból némleg ki tud vetkezni, akkor mint...
avitatlauról, nem szólnánk a békésen...
bünnök bosszantó felszégességét a saison vé...
ség, de így lehetetlen megrovásunkat el...
hatgatnunk.
Nagy számu közönség.

küdni. Állását betegsége következtében elhagyta.

Az időjárás.

Európában; A nagy légnymások (767—770) a kontinens északkeleti részében, a depressziók egyike (756—758) Észak-Németországban van, másika (752—754) az Adriai és Földközi tenger felől Magyarországra jön. Mérsékelt szelek mellett az idő változó, helyenkint csapadékkal, Észak-Németországban éjjeli dérral. Hazánkban: Többnyire északkeleti és keleties szelekkel a hőmérsék kevéssel nagyobb, a légnymás kissébb lett. Az idő (keleten egy pár hely kivételével) általában felhős, borús, csapadékos, többnyire havas esővel. Fagyponton alul gyenge fagy csak Kolozsvár és Sopron körül volt. — Kilátás a jövő időre. Hazánkban; Általában borús, csapadékos időt várhatni továbbra is.

Husárok.

48 kr. Magyar Gábornál dedó utca 125 sz. alatt. Gyarmati Jánosnál morgó-utca 645 sz. alatt. Minden többi bejelentett mézárszésekben pedig 50 kr. Debreczen, 1882 április 11 én.

S z i n h á z.

(T. L.) Vasárnap, apr. 9-ikén adattott: A havasi rémkirály tündérvjáték 3 felv. Iria Raymond. Elátványosság — daczára, hogy husvét első napján adattott, csak közép számu közönséget volt képes vonzani.

Hétfőn, apr. 10-ikén adattott: A szép juhász, népsz. 5 felv. Iria Szigeti József. A sok selejtes előadás után, melyekben bő résznök volt az elmúlt napokban, szinte jól esett látunk ismét egy kerekded, jókedvű előadást.

Egryn (Jancsi) ki körülbelül egy hó óta nem lépett fel, megérett hangján, hogy mennyire használt a pihenés. A népdalokat szívesen szövege, szép bariton hangjának teljes erejével énekelte s majdnem mindeniket meg kellett ismételnie.

Némethné (Piroska) méltán osztozkodott tapsban és kihívásban Egryvel. Szép, tiszta, magas hangjával, kifejező énekeivel s élénk játékaival ez estén is kiváló tetszésben reszesült.

H. Dancz Nina (Rózsa) bensőségteljes játéka által tűnt ki.

Németh folyton kacagattatta a közönséget Bálint kedélyes szerepében.

Nagné (Berényinc) a helyett, hogy maladást vagy legalább igyekezett mutatni, még szerepének természetével sem gyekszik tisztába jönni.

A szavakat oly erősen hangsúlyozza, mintha csak nem is egyszerű prozabban, hanem kötött beszédben beszélne. Itt ott oly magas páthoszal deklamált, hogy önkénytelenül is szemünkhez kaptunk, hogy Berényinét lájuk e magunk előtt avagy Lady Mcbethet?

Ha nem vetjük volna észre, hogy, na akar, szegletességéből és modorosságából némleg ki tud vetkezni, akkor mint avitatlauról, nem szólnánk a békésen bünnök bosszantó felszégességét a saison végéig, de így lehetetlen megrovásunkat elhatgatnunk.

Nagy számu közönség.

Irodalmi és művészeti hírek.

Megjelent az „Ország Világ” XV. füzet a szokott változatos, gazdag tartalommal. Közli Szabóné Nógáll Jankának „Nagyon kaczer” című elbeszélését, „Kerü Kís Páter” című népballadát Benedek Elek és Sebesi Jób gyűjteményéből; Eutól „Övegy asszony lányát” Muzsikus Jankó” című rajtot, Dr. Csánki D.-től „Egy főrangu hölgy utazása Magyarországon” című cikket, „Egy törzs maradványa” című ismeretterjesztő cikket. „A pillanosság befolyása a növényekre” Dr. Ludy Gyuitól, „Mozart utolsó napjait” Eperjessy Kálmántól, „Husvét piros tojások” tárcacikket és Simonyi Ernő életrajzát. Apró rovatai változatosak, érdekesek. Képei szintén jelesek. „Életrevaló” című eredeti nagy képe, valamint a „Krivocziak éjjeli tanyája” című kép a fölkelés színhelyéről valók. „A szent sir temploma Jeruzsálemben” két képpel, „Paectum romjai” igen szép nagy kép. Szóval mind a szövegértelmezés mind a képek oly változatosak teszik e becses lapot, hogy mindenki élvezettel olvashat-

ja. Ajánljuk e rendkívül becses lapot. t. olvasóink figyelmébe. Előfizetési ár: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50. kr. Előfizetheti Wilcens és Waidl kiadóhivatalában Bpest, koronaherceg utca 3. szám.

A „Vasárnapi Ujság” ápril 9-ki száma következő tartalommal jelent meg: Longfellow költeményeiből: I. Az élet zsolttára. Dömötör Jánostól. II. Egy napugár. Czákó Imrétől. — Ézsaiás uram. Életkép. Szívós Bélától. — Elhagyott gyermekek ápolása Párisban. — Tuniszi zsidónok. — Indiáról. III. Eredet-mondák. A Jaszur-Védában feljegyzett monda a vízözönről. Közli: Sámí Lászlóné. — Mézelő hangyák. Dr. Darvai Móricztól. — Egyveleg. — Hogy terem a cigány nóta? Feszty Árpádtól. — Osztrák-magyar uralkodói látogatás Turinban. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Longfellow. Tuniszi zsidónok a kutnál. — Tuniszi zsidó leány. — Elhagyott gyermekek ápolása: 1. Az öltöztető asztal. 2. A bölcsőde nagy terme. 3. A leves előtt. 4c. Ebédre vonuló nagybacaka gyermekek. — A Csicsó bandája. Feszty Árpád rajza.

A „Világkronika” 15-ik száma következő tartalommal jelent meg: A Robinsonok iskolája. Verne Gyula regénye. (Képpel.) — Szerb királyság. — Spalatóból. (Két képpel.) — A délszláv harcztérről. I. A lázadás hanyatlása. II. A hadparancsnokság székhelye. (Raguzai élet. — Frivol akta. (Elbeszélés.) — Az amon juh. (Képpel.)

Csarnok.

Pozsonyi emlékek.

— Rajz. —

Irtá: **Lenthe Gusztáv.**

II.

A pozsonyi társas életnek kedélyesége, szeretetreméltósága azt hiszem ismerős mindazok előtt, kiket a sors azon kedvező helyzetbe juttatott, hogy napokat, vagy talán éveket is e város falai között töltöttek. Ha bécsi szomszédaink mai napig szinte kéjelegve s az önéret bizonyos tudatával danolgták az idegenek előtt, hogy: „Es gibt nur ein Kaiserstadt, és gibt nur ein Wien”, — bizonyval a pozsonyiak is emondhatják, hogy: „ha e föld Isten kalapja, Pozsony (alias Magyarország) a legzebb bekréta rajta.” Pezsgő humor, élet kedv, finom műveltség s a minden szépért és nemesért lelkesülni kész közönség szeretetreméltósága, a szives barátság s lovagias érintkezés az, mi a pozsonyi társas életnek megadja azon zamatot, melyet ha megízlelt egyszer e haza szültötte, vagy bárki más is, örökké emlékébe tartja azt s teszi előtte feledhetetlenné.

A társas életnek egyik és pedig igen eredeti sajátossága az, hogy ott igen ritkán, csak kivételesen találkozunk olyanokkal, kik az élet egyik jó és legelső adományát, az életre való éleveséget megvetnek s a mai társadalomban oly nagy mértékben elharapózni kezdő s minden társas életet már esirajzában megelőző ugynevezett „blazirtság” ot, vagy mint az angol hívja „Spiein”-t megerzik, affectálják s így hasznos közreműködésüket a társas élet fejlődéséről, annak örömeitől megtagadják. Minden el ott és mozog. Nem a „haraó” nemes mesterességben gyakorolják ott magukat éveken keresztül a fiatal uraimék, sem nem „thalia” papnőinek lábai előtt fecsériki el drága ifjúságuknak nagy részét, mint azt, fájdaiom, némely és pedig nagy vidéki városban az ifju urak teszik; él ott minden, de nem magának, hanem a társadalomnak, a társas életnek.

Csak vegyük figyelembe azon szellemi élvezetek sorozatát, csak tekintünk a farsangi vigalmak zajára, — melyek Pozsonyba majdnem napiak, — csak kisérjük érdeklő figyelemmel a művészet és irodalom s egy általában minden szellemi mozgalom iram nyilvánuló élénk érdeklődést a családok beletéletében uralkodó keresetlen kedélyességét, szíveséget s a nők és férfiak közt uralgó fesztelen, de lovagias érintkezés, — s előttünk áll Pozsony társas élete. — Öregek és ifjak, férfiak és nőtelen urak kezett fognak ottan, hogy a mivel társaság társas élete fényében s régi kedélyes voltában csorbát ne szenvedjen, de tovább fejlesztessék, tovább is fent maradjon.

Pozsonynak ifjai, — értem a törzsgyökerecs pozsonyi ifjakat, — „Jung Pressburg” név alatt mintegy társaságot, egyetemet alkotnak s nem kímélve fáradságot, nem anyagi áldozatot, ha kell, teljes erejükből, férfiasan, nemesen működnek közre, hogy a társas élet virágozzék s előre örülnek már Pozsony szepei, — s egy általában mindenki, ki ahhoz jogot tarthat — midőn a „Jung Pressburg” meghívóit kapják, mert valóban ott a kedély vetekezik a műveltséggel, a fény a szépséggel, úgy, hogy ki ily vigalmakban vagy társas összejövetelekben egyszer is megjelent, az előtte örökké feledhetetlen lesz.

Az 187: farsangján e Jung Pressburg vastag papirra nyomott rózsaszínű meghívókat küldött szét, — mi fajtalmi való — a helyi szokáshoz képest, német nyelven kiállítva. — Engem is azon szerencse ért, hogy egy ily meghívó nevemre szállott, a meghívó közepén nagy betűkkel lévén nyomtatva, hogy szembetűnjék e szó „Masken Ball.”

En fiatal emberhez illő költelességemnek tartottam e meghívásnak eleget tenni s a bában megjelenni . . . . .

Volt nekem egy igen kedves család ismerősöm, ki — maga is magyar származásu lévén eredetileg — magyar ifjakat igen szívesen látta körében, a jaja mindig nyitva állott előttünk. A család fejje egy igen tekintélyes hazi ur és Repräsentant volt — mert így nevezték a városi képviselőket — jovialis, kedélyes német öreg ur, ki a magyar nyelvet csak töredeztve beszélte, de kinek hazafiassága és magyar érzelme minden kétségen kívül állott — és áll ma is, de kinek családjában magyar műveltség, társalkodási nyelv volt divatos, bevett szokás.

Az én kedves urambátyámnak ezen kívül volt két oly szép leánya, hogy az ifjak bármelyike boldog volt, ha tőlük egy mosolyt vagy egy eldobott virágot kaphatott. Sugar ezdrus növésti természetük, Szemeik éjhez hasonlóan feketesége, melyben az élet és gyönyör lelt kifejezést, cserecsyepiros ajakuk, rózsaszínben játszódozó arczuk rabszajkákat tette azt, ki egyszer körükbe jött, s kit szemek büvös fénye ért . . . . .

A meghívó által megjelölt nap estélyén bizonyos lázas érdeklőség s kimondhatatlan vagy szüite izgatottság behatása alatt léptem által az ősi „Redout” küszöbét. Fényes látvány tárult föl előttem.

A „Redout” termei fényárban usztak s száz és száz gázláng világította annak szőnyegzett termeit. S e fényesen világított s elragadóan díszített termekben fel s alá hullamzott a még diszesebb bálközönség, tarkazva s élénkítve a megjelent szebbnél-szebb s izléesesebbnél izléesesebb álarczosok sokasága s azoknak észbontó játszi pajzsansága által.

Sereskereskedelmi csarnok Budapest—Köbányán.

(Ápril 11.)

Magyar faju jó minőségű sertésből a felhajtás igen kis száma rugott, a mi ármekekedést vont maga után. A mi áránk nem aránylanak a külföldiekhez és sokkal magasabbak azoknál, ezért a külföldi kereskedők szükségleteiket az osztrákiai vasaron fedezik, a mit az érdekeltek körök figyelmébe ajánlunk.

Heti átlagos árak: m. faju 240 280 klg. nehéz 64.50—65 kr, 180—220 klg. nehéz 63.50 64 kr. vén sertés 300 klg. tul 60 kr, vidéki sertés 61—62 kr, szereségi és bánati sertés 61.50—63 kr. Travzitóra szerbiai 56—60 kr, románai 57—60 kr, tükés disznó 54—55.50 kr kilogrammonként. Elésegárak: bánati tengeri 7.30 frt, románai 7.30 frt. árpa 7.40 frttal fizettetett.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, ápril. 13.

adatik:

A KAVIAR.

Böhözet, 3 felv.

Kezdete 1/2 8 órakor.

Pénteken:

Ugyanez.

Előfizetési felhívás.

Figyelmeztetjük és kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük m. hó végével lejárt, hogy újabb megrendeléseiket mielőbb megtegyék, hogy ne maradjon el a kiadás.

Előfizetési árak:

Egy óra . . . . . 1 frt — kr.
Két óra . . . . . 1 frt 80 kr.
Három óra . . . . . 2 frt 50 kr.

Közlekedés.

A Debreczent érintő vonatok menetrendje.

INDULÁS:

Budapestre, Czeglédre: Nagyváradra

délután 12 óra 36 perczkor

este 9 " "

Nyiregyháza, Miskolczra,

reggel 7 óra 57 perczkor

d. u. 3 " 25 "

este 9 " 20 "

Szathmára, Királyháza:

reggel 4 óra 10 perczkor

délután 4 óra 24 "

ÉRKEZÉS:

Budapestről, Nagyváradról,

reggel 3 óra 45 perczkor

d. u. 3 " 1 perczkor

Miskolczról, Nyiregyházáról:

reggel 9 óra 09 perczkor

d. u. 12 " 21 "

este 8 " 12 "

Szathmárról, Királybázáról:

délben 11 óra 54 perczkor

este 8 óra 07 perczkor.

Debreczeni terménypiacz.

— ápril. 11.

Egy hecitoliter buza . .	8.30—8.94 kr.
" " kétszeres	6.68—7.32 "
" " roza	5.04—5.70 "
" " árpa	3.74—4.48 "
" " zab	2.77—3.25 "
" " tengeri	4.64—5.28 "
" " köles	4.72—5.38 "
" " köleskása	9.76 "
1 zsák burgonya 50 klg. 1.80, 100 kiló szalonna 63, 64, 65 frt, — 100 kiló háj 68, 69, 70 frt.	

Szabó József,

felelős szerkesztő s kiadótulajdonos.

Kiadó legelő.

257 hold legelő a debreczeni hártar mentén, a „Ludas” csapszék közelében kiadó.

Értekezhetni Szabó Lajos kereskedésében Debreczenben.

Sercsarnok

m e g n y i t á s.

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy f. hó. 15-én sercsarnok és csamege üzletemet (hatvan-utca végén saját házamban) meguyitandom. Ez alkalommal a Magyarai testvérek kitűnő zenekara fog közreműködni.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve

Bálint Sámuel.

H I R D E T E S E K

A HOFF JÁNOS-féle maláta készítmények

egész Európában gyogyerejünek elismertetett.
Császárok és királyok által 58 szor kitüntetve.

Gyogyeredmények

az egyedüli valódi Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi sör, maláta-egészségi csokoládé és mell-maláta csukorkák által köhögés, melibetegség, testgyengeség és vérszegénységnél.

Hoff János urnak. cs. k. tanácsos, a kooonás érdemkereszt tulajdonosa, több magas német rend lovagja, Hoff János-féle maláta-kivonat feltalálója és kizárólagos gyártója, Európa legtöbb fejedelmeinek udvari szállítója. Bécsben, gyári helyiség: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. iroda és gyári raktárhelyiség: Craben, Bräunertrasse 8.

Hálanyilatkozat.

Nem eléggé köszönhetjük láztorvosunknak, hogy az ön Hoff János-féle maláta-készítményét mint haziszer ajánlotta. Az isten áldása nyugszik az ön maláta-gyógyszerein, Habár Hoff urnak császárok és királyoktól vannak elismerések, mindazonáltal kötelességemnek tartom saját elismerésemet is a kitűnő gyogyereje miatt nyilvánítani, és a szenvedőknek legmelegebben ajánlanom. Kérem nyilvánosságra hozni.

Az isten áldása nyugszik az ön gyógyípszeren; habár Hoff urnak császárok és királyoktól vannak elismerések, mindazonáltal kötelességemnek tartom saját elismerésemet is a kitűnő gyogyereje miatt nyilvánítani, és a szenvedőknek legmelegebben ajánlanom. Kérem nyilvánosságra hozni. A mellékelt összegért kérek 25 üveg maláta-csukorkát és gyermek-maláta tápliszet. Ezen szerek is használnak egy rokonom hazában, és előnyösebbnek tartják az utáztott készítményeknél.

Pozsony. Lange Tivadar, felügyelő

Bécsi hivatalos gyogyjelentés

a Hoff János-féle maláta-egészségi sör és maláta-csokoládé felett.
A 2. számú cs. és kir. helyőrségi kórház Bécsben, 4 sz. 297. Hoff-féle maláta-kivonat és maláta-csokoládé, melyek a nevezett helyőrségi kórházban használtattak, a gyógyításnál kitűnő s hathatós szerepnek mutatkoztak, népszerűen a maláta-kivonat az időnkénti mellbajban szenvedők előtt igen kedves és óhajtott szer; ugyiszinte a maláta csokoládé a rekonvaleszcensek és elgyengült emésztőszerveknél idült és igen kedvelt gyógyípszerként hat hosszú betegség után.

Dr. Loeff, főorvos. Dr. Porias, törzsvor.

ÓVAS. Valamennyi malátakészítmény Hoff Jánosnak, a feltalálónak és első előállítónak nevével fenálló tojásdad alakban és néveláírásával van el látva. — A hol a valódiéag ezen jele hiányzik, a készítmény mint hamisított visszautasítandó. — Két forintou alól semmi sem küldetik.

Raktárak: Debreczenben Rickl József Zelmos, Csanak József és Varga Lajos Geréby Fülöp kereskedésében, Nagy-Karoly: Ujházi Isivén. Nyiregyháza: Korányi Imre gyógyszerész.

(35.)

Kitüntetve Bécsben, Szekesfehervárott és Kecskeméten.

Nincs

többé

köhögés!

Nincs

többé

köhögés!

EGGER-féle MELLPASTILLÁK, a

legkellemebb és legbiztosabb gyógyszer köhögés, rekedtség, nyakbaj és nyálkáság ellen. Sőt tüdővésznel is megtartja jóékonny hatásuk at.

Kapható használati utasítással együtt 25 kr, 50 kr, és 1 frtos dobozokban EGGER csukorkájában Budapesten, Erzsébet-tér 9. sz. Fős raktár Magyarország számára Budapesten Torók József gyógysz. urnál király ucaza 12. sz. Továbbá kapható Debreczenben: Götl Nándor, Tamásy Károly, Dr. Rotschnék Emil, Mihalevius Istvan, Örvényi Oitó és Vecsey Viktor gyógysz. rész uraknál. Nagyvaradon: Irgalmas gyogyiár, Nyiry Gy., Ember Manó, Moznár H., Horing Sándor, Racsek F. gyógysz. uraknál. B-Ujfaun: Sárréthy J. gyógysz. urnál. Székelyhidon: Pankert M. gyógysz. urnál. EGGER VALÓDI MALÁTA-KIVONAT CZUKORKAJA 10 kros csomagokban ugyanezen raktárakban kapható. Ezen maláta-csukorkák különösen hűlésnél mutatkoznak hasznosnak és igen olvasztják a nyálkát. Az Egger-féle mell-csukorkák jóékonny hatásáról számtalan köszönd-írat s orvosi nyilatkozat érkezett, melyek kívánatra megtekinthetők.

Gyár és főszékküldési raktár hova vidéki megrendelések kéretnek.

A. Egger's Sohn, Wien, Döbling.

Kevesebb mint két 50 kros doboz nom küldetik. Szétküldés naponta 4 szer pontosan. Megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utárvét mellett kéretnek.

(414.)

Vétele és eladása

mindennemű

Allampapírok sorsjegyek, értékpapírok, részvények,

elsőbbségi kötvények, ércpénzek stb. váltó-kiirtás külföldi piacokra,

igérvények minden huzáshoz.

Megbízások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.

Tőkeelhelyezésre különösen ajánlja az alólirt váltó-üzlet

a pesti magyar kereskedelmi bank
5%-os zálogleveleit,

melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyújtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteséget nem eredményeznek, és napi árfolyamon adatnak el.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltó üzlete
Budapest, Dorottyo-utca 1 sz. (saját ház.)

A legközelebbi huzásra ajánlunk:

Apr. 15-ére Magy. kir. nyeremény-kölcsön-sorsjegy igérvényt 3 fnt és 50 kr bélyeg.

Dreher Antal-féle

kiviteli palaczkok

egyedül kaphatók és megrendelhetők csakis

Dietrich és Gottschlignél, Budapesten,

vagy

DREHER ANTALNÁL, Kőbányán.

A nyáron át naponta háromszor friss töltés, a palaczkok töltése céljára eltett, legkitűnőbb kiviteli palaczkok.
Ismételadókat legnagyobb előnyökben és engedélyekben részesítjük.

Szives tudomásra.

Egy t. ez. közönséget, mely csak Dreher-féle kiviteli sert fogyaszt, arra figyelmeztetjük, hogy csak azon palaczkok hamisítatlanok és eredetiek, melyeknek vignettán a „Dietrich és Gottschlig“ név világosan észrevehető

(94.)

Maria-celli

gyomor-cseppek;

jeles hatású gyógyszer a gyomor minden bántalmái ellen,

és fellámulhatatlan az étvágy-hiány, gyomorgyengeség, rossz szagú lehellet, szelek, savanyu felbűfögés, kólka, gyomorhurut, gyomorégés, huykőképződés, túlságos nyálkakepződés, sárgaság, undor és hányás, főfájás (ha az a gyomorból ered), gyomorgörés, zékisorulat, a gyomornak túlterheltsége étel és ital által, gillizta, rep- és májbetegség, aranyeres bántalmak ellen.

Egy üvegcse ára használati utasítással együtt 35 kr.

Kapható: Debreczenben Dr. Rotschnék V. Emil Götl Nándor gyógyszerész uraknál, valamint az osztr.-magyar birodalom minden nagyobb gyógyszerertárában és kereskedésében.

Központi szétküldési raktár nagyban és kicsinyben.

Brady Károly,

„az őrangyalhoz“ eszmézt gyógyszerertárában
Kremsierben, Morvaországban.

Amerika
Ankunft ertheilt kostenfrei und sendet auf Verlangen Landkarten und Prospekte gratis und franco der Generalbevollmächtigte
C. Harms, Hamburg.

K á v é,

izletes, vám kiló.

Jáva	frt 1.-
Kampinas	1.10
Santos	1.20
Gyöngy	1.40-1.82
Kuba	1.50 1.55-1.60
Ceylon	1.50-1.60-1.74
Menadó	1.40-1.48
MoCCA	1.80
Eügekávó.	35 kr 44. 48.
Pótkávó	40 kr.

Göz darált kávé

pléh dobozokban vagy papir cartonban 2 kilónként

Santos	II. pr. ko.	— 80 kr
Domingo	I.	— 90
Jáva		1. frt.
Gyöngy		1.10
Kuba		1.20

Nagyobb szállítmánynál árkedvezmény postai 5 kilás csomag utárvét mellett.

Herskovics S. Bécs I. Laudskrongasse Nr. 8
Fiók: Graben 13. (88.)

eladása

emil
 értékpapírok, részvények,
 váltó-kiirtás külföldi piacokra.
 den huzáshoz.
 pesti és bécsi tőzsdéken.
 nlja az alólit váltó-üzlet
reskedelmi bank
gleveleit,
 ellett azon előnyt is nyújták,
 a ki is huzatnak, veszteséget
 amon adatnak el.
 yar kereskedelmi bank váltó üzlete
 t. Dorothea-utca 1 sz. (saját ház.)
 zásra ajánlunk:
 ny-külsőn-sorsjegy igérvényt 3

ntal-féle

aczkerek

megrendelhetők csakis
 ehlygnél, Budapesten,

LNÁL, Kőbányán.

miss töltés, a palaczkok töltése
 kiviteli palaczkereknek.
 ben és engedélyekben részseritjűk.
 domásra.

Dreher-féle kiviteli sert fogyaszt,
 palaczkerek hamisítatlanság és eredet
 „Gottschlig“ név világosan észrevehető
 (94.)

Amerika
 Auskunft erteilt kostenfrei und sendet auf
 Verlangen Landkarten und Prospekte gratis und
 franco der Generalbevollmächtigte
 C. Harms, Hamburg.

K á v é,

izletes, vám kiló.

Jáva	frt 1.-
Kampinas	1.10
Santos	1.20
Gyöngy	1.40-1.82
Kuba	1.50 1.55-1.60
Ceylon	1.50-1.60-1.74
Menadó	1.40-1.48
Mooca	1.80
Eügekávó.	35 kr 44. 48.
Potkávó	40 kr.

Göz darált kávé

pléh dobozokban vagy papír cartonban 2 1/2
 kilónként

Santos II. pr. ko.	—80 kr
Domingo I.	—90
Jáva	1. frt.
Gyöngy	1.10
Kuba	1.20

Nagyobb szállítmánynál árkedvmény
 postai 5 kilás e omag utánvét mellett.
 Herskovics S. Bécs I. Laudekrongasse Nr. 8.
 Fiók: Graben 13. (88.)

ey-ház.

THALY KÁLMÁN

PROGRAMM-BESZÉDE.

Elmondott 1882. ápril 10-én a debreczeni választó-polgárok előtt.

Tisztelt választó polgárok! Uraim! (Halljuk halljuk!)

Mindenekelőtt bocsánatot kell kérnem és szíves elnézést az iránt, hogy a csak tegnapelőtt vett meg-tisztelő felhívásukra, melyet parancsnak tekinteni hon-fiu kötelességemnek ismerék, utnak indulván az ország másik szeléről gyors utazással érkeztem ide, ha az utazás által megviselve beszédem némi bágyadtságot fog tanusítani, szíves elnézéseiket kerem; méltóztassanak nem a jó akarat hiányának, hanem az uti fáradal-maknak tulajdonítani.

Meghatva ünnepélyes hangulattal léptem e nemes város falai közé, évek multak el, mióta nem lehetett szerencsém itt lenni, de akármikor, akárhányszor lepek Debreczen szentelt falai közé, mindig meghatott, ünne-pélyes hangulat fog el, mert ismerem e nemes város multját, jelenét; Debreczen mindig a szabad Magyar-ság és magyar szabadság fővárosa volt.

Nagy emlékek, dicső emlékek vannak uraim e város multjához fűzve, oly emlékek, melyek előtt ese-kély személyemben ugy a történet író, mint a politikus mély tisztelettel hajol meg. (Eljenzés.) Azonban ezuttal az ünnepélyes meghatott hangulatot növeli nálam az, hogy ilyen megtiszteltetésben részesültem s ilyen alkalmal-mal van szerencsém önöknek tisztelt uraim bemu-tattatni. (Eljenzés.)

Növeli e hangulat komolyságát a mély gyász érzete a mely az országot, de legközelebről e nemes város első választó kerületét érte a jeles képviselő Simonyi Ernő elhunytá által. (Fájdalom.) Simonyi Ernő e láng lelkü hazafi, a rendíthetetlen jellemü honfi, a sok élet tapasztalaton átment nagy tudományu férfiú nincs többé. A parlament lelkes szónoka, a párt bölcs vezére elhagyott bennünket. Magsiratta e választó-kerület pol-gársága, magsiratta a függetlenségi párt, magsiratta a parlament, magsiratta az egész nemzet. Az a küldött-ség, mely önök köréből jelen volt az elhunytak teme-tésén, meggyőződhetett az országos gyászról, mely az elhunytat pártkülömbőség nélkül kísérte sirjába. A nagy jellemnek, az elvhűségnek jutalma volt az. Ha a kerület sokat vesztett, ha pártunk igen igen sokat vesztett, vesztettem én is s engedjek meg, hogy specialis fájdalmannak egy pár szóval kifejezést adhassak. Simonyi Ernő gondolkozás módja az enyémmel nemcsak a poli-tika terén, de más téreken is meglepőleg egyezett, mindkettőnknek közös ideálunk volt Rákóczi es a jelen-ben közös ideálunk Kossuth. (Eljenzés.)

Midőn Simonyi Ernő, a számüzetésben hazátlanul bolyongva ette a bujdosás kenyerét, nem feledkezett meg, hogy ifjú, férfiúi erejével külföldön hazájának javára működjek. Felkereste azon nagy bujdosónak Rá-kócinak külföldön levő emlékeit, gyűjtötte az angol, francia levéltárakban levő iratokat: ugyanazon idő alatt én ifjuságom éveit itthon szintén ennek a mun-kának szenteltem. Midőn visszatért, át érezte, hogy a nagy férfunak Rákócinak élet működése egy ember vállára nagy, tulságos nagy teher, megosztottuk erőn-ket s a munkát ketten vállaltuk el. Ó a külügyi actá-kat, a diplomáciai actákat tanulmányozta, én a bel-és hadügyeket s együtt bocsátottam azokat közre. Így tehát a történet írás terén is összehozott bennünket a rokonszenv. Később pedig, midőn a politikai pályára 1878-ban kiléptem, hogy ezt tettem, ebben is nagy ré-sze volt boldogult barátomnak Simonyi Ernőnek, mert az ő határozott felszólítására tettem azt. En tehát Si-monyi Ernőben kétfélekép gyászolom pályatársamat; gyászolom mint történet író, gyászolom mint politikus barátomat. Es most az isteni gondviselésnek rám nézve csodálatos ujjmutatásként e nemes város első választó-kerületének megtisztelő bizalma engem részesít ama

nagy kitüntetésben, hogy az elhunyt jeles nagy hazafi mandátumának örököseve óhajt tenni es politikai utód-jává óhajt avatni. Lelkem mélyéből érzett legforróbb köszönetemet fogadják Debreczen független érzelmü polgárai; büszkeve teszi ezen bizalom a Rákócziak egy-kori városának eme bizalma a történet íróját es büsz-kevé teszi a kalvinista Rómának, mint Debreczen országsszerte nevezni szokták — ezen megtisztelő bi-zalma a kalvinista szülök gyermekét. (Eljenzés.) Ele-temben ennél egy-egy nagyobb megtiszteltetés nem érhetett volna es azért fogadják abbeli ígeretemet, hogyha a tisztelt választók bizalmából e mandátumot elnyerhetem, összes erőmet, tehetségetemet megfogom feszíteni es lankadatlan buzgalommal oda fogok töre-kedni, hogy e nemes megtisztelő bizalmat meg is érde-meljem. (Hosszas eljenzés.) E czélna azonban mindenek-előtt szükséges, hogy önök politikai programmat megismerjék es megítélhessek. Hivatkozom e tekintet-ben arra, hogy a mult országgyűlésnek tagja voltam, mint a Budapest fővárosi Ferenczvárosi választó-kerü-letnek országgyűlési képviselője; beszédeimet elég sürűen hozták a hírlapok, habár kivonatossan is es így jogom van feltenni Debreczen város mivelit közönsége-ről, hogy méltóztatnak azokra legalább némileg vissza-emlékezni es így bármily kevés súlyt tulajdonítsak is szerény működésemmek, talán meg sem volt önök előtt tökéletesen ismeretlen. E körülmény némileg megköny-nyíti helyzetemet, hogy felesleges lenne program-momat kiterjeszteni a legapróbb pontokig. Maradok a főbb vonásoknál, hogy jelezsem álláspontomat.

Mint a mult országgyűlés alkalmával is, ezuttal is mint férfi egyszer kimondott szavamhoz híven, a függetlenségi párthoz tartozom, (Eljenzés!) a mely önálló független Magyarországot akar. (Eljenzés.) Akarja pedig ezt a personalis unió államjogi formája alapján, hogy t. i. Ó Felsegje Uruk a király — lehet egyúttal Ausztria császára is, — de bennünket egyéb kápcos az ausztriai tartományokhoz a fejedelem azonosságán kívül ne kössön, legfeljebb a jó szomszédság viszonya. (Eljenzés.) Így ezen államjogi viszony mellett vélmem én hazánkat boldognak láthatni a jövőben. Es hogy ez meg fog történetni es meg kell történni, erősen hiszem. Meg fog történetni, meg kell történni minden erőszakos rázkódás, zavargás nélkül, mert a független párt nagy elveit egyedül parlamenti békes alkotmányos eszközökkel óhajtja törvényes uton érvényesíteni, el-erni. Bármit mondjanak azok kik rágalmazni szokták minket s rágalmaznak mindíg. (Ugy van!) Bizunk a király igazságszeretetésben, ha a nép, a választó kö-zönség a mi elveinket fogja diadalra juttatni, Uruk királyunk, mint alkotmányos lovagias fejedelem tisz-telni fogja a nemzet többségének érzelmeit, es meg-valósítandja a független Magyarországot a personalis unió alapján. (Hosszas eljenzés.)

Nem új eszme ez Uraim! Három század óta küzd ezért a nemzet, néha el is érte rövid időre, megint a viszontagságok lesujtották nemzetünket, de ezen a ponton fentartotta jogát az önálló országhoz, s azt nem adta fel soha, s nem is adhatja fel soha. Óseink sokkal mostohább viszonyok közt nem hajtották meg büszke nyakukat, nem mondtak le a reményről soha. Nem szabad nekünk sem azt tenni, unokáinknak kell azt hagyni szent örökségül, ha magunk ki nem vivhatnánk; de bizunk erőnkben, hogy ki fogjuk vinni békes eszkö-zökkel az önálló Magyarországot. Ezekhez képest a független párt követeli a felig meglevő alkotmá-nyos alapok mellé meg az önálló magyar pénzügyet, külügyet, hadügyet, önálló vánterületet. Ezek mind-egyikéről es mint alap-pontokról ehmondom nézeteimet.

A mi a pénzügyet illeti, tudják önök hány éven keresztül hirdette Tisza Kálmán a magyar önálló nem-zeti bank felállításának szükségességét, azonban idők folytán változtak a viszonyok, lemondott arról, feladta ezt is. (Ugy van!) Feladva a magyar nemzeti bank eszméjét a bécsi osztrák-bank javára. — Most önálló pénzügy nincs, közös a pénzügy az osztrákokkal, szóval Magyarország mint gyarmat van oda dohva az osztrák pénzügyi bank zsákmányául, annyi dotatiót, hitelt ad-nak, es annyiszor a mennyit es a hányszor jönnek látják, s akkor vonják vissza, mikor akarják. Holott ha tekintjük a körülöttünk levő s most alakuló kis államokat, melyek magok nem akarják, nem arrogálják, hogy Magyarországgal összehasonlittassanak, például Szerbia, még azoknak is meg van a magok bankjok, hát Magyarországnak miért ne lehetne? A független pártnak tehát erős törekvése Magyarországnak a pénz-ügyi önállóságot biztosítani a közös pénzügy eltörlé-sével a magyar nemzeti pénzügy megermentésével.

A mi a közös külügyet illeti, annak áldásait ta-pasztalva tapasztaljuk. Mi az a közös külügyi politika? Nem magyar, nem nemzeti. Csak egy pár évre pil-lantsunk vissza, mikor az egész nemzet, egész Magyar-ország, de mondhatom, hogy Ausztriának is német ajku lakosai ösztönszerűleg érezve az észak felől kö-zelgő veszélyt, egyhangulag kiáltott fel az orosz háboru ellen, hogy a mi jó szomszédunkat, a törököt meg kell védelmezni. — A nemzet a törököt pártolta (Ugy van!) es mit tett a kormány? kétszínűsködött, megszavazta a mozgósításhoz szükséges eszközöket. Később mi lett belőle? Az orosz tiszteket keresztül bocsátották a ha-táron, azután magunk fiainkkal bele mentünk a rabló politikába, es a Török államnak a mi jó szomszé-dunknak feldarabolásában részt vett Ausztria, fájdalom akaratlanul Magyarországot is. (Ugy van!) Ismerjük Bosznia elfoglalását; köszönöm az ilyen ajándékot, milliókba került, s száz milliókba fog még kerülni, vérbe került es kerül ma is. — Akartuk mi ezt? akartuk mi, hogy szlávokat hozunk a nyakunkra s szláv fajtjal szaporítsuk a már ezen faj által tulságosan is lakott országrészeket? Nem akartuk. Mi a békes szomszédot akartuk fentartani. Egy mozgósítás elég lett volna Erdély felől, hogy az orosz vissza taka-rodjék es hogy Törökország temmaradjon. Tehát nem követtek magyar politikát, még csak német politikát sem követtek, hanem követtek hűtlen tanácsosokat hallgatva családi politikát. Az eredményt a népek vi-veljek. Az, hogy országunk testén olyan seb támadt, mely sok vér es pénz áldozatot kíván nem baj, csak hogy egy tartományal több legyen. — Ez jól tudjuk Bosznia.

Nemcsak most gondolkozom így, hivatkozom arra, hogy ezelőtt 4-ed fél évvel a parlamentbe lépéven, első beszédemet is Bosznia elfoglalása ellen tartottam, ki-mutattam ennek katonai tekintetben is abszurdum vol-tát, kimutattam, hogy már akkor meg voltam győződve, most, miután pártunk nézetét az események rettenete-sen igazolták, kétszeresen is meg vagyok győződve, hogy ezen okkupálási, közös külügyi politika reánk nézve káros, veszedelmes. (Ugy van!) Ha akkor a mult országgyűlésen meg nem szavaztam Bosznia el-foglalásának költségeire egy garast sem, legyenek meg-győződve, uraim, hogy ha önök megtisztelő bizalma következtében újra az országháznak tagja lehetek, ezen-től sem fogok a magyar nemzet rovására, sem Bosznia, sem semmiféle más idegen káros czélokra egy fillért sem megszavazni. (Eljenzés.)

De a közös külügyi politikának Bosznián kívül már-már egy nagy veszedelme, nem mondom hogy be-következett, de már is veti előre árnyékát: ez pedig a nagy muszkaháború. Nem is titkolják ok, hogy előbb-

utóbb meg kell harcolnunk egymással: jó, hát meg fogunk harcolni, a mint Isten tudunk adta, a négy folyam, a hármas bérc országát az utolsó gyermek erejéig is meg fogjuk védelmezni, ha a férfi már mind elhullott, az északi kolosszus ellen.

Azonban sokkal nagyobb véráldozattal fogjuk ezt tehetni, mint akkor tehetjük volna, ha a nemzet politikáját követik 1877—78-ban, midőn Törökország mint védőbástya állt mellettünk. Ha valódi magyar politikát követtünk volna, s nem közöst és családot, az orosz megállíthatott volna 100.000 emberrel, mert ott volt a vitez, le nem vert Törökország; most már ez nincs többé, már le van győzve, sőt országunk az orosz által megteremtett déli államokkal körül van véve, úgy hogy nemcsak saját, de szövetségesei hatalmával is, köröskörül, délről és északról fenyeget bennünket. Sokkal nehezebb lesz tehát a küzdelem, ha bekövetkezik, mint ha eredetileg is nemzeti politikát követtünk volna. Így boszulja meg magát a hibás kormányzás, a hibás politikai irány. Nekünk tehát önálló, magyar nemzeti politika kell.

S mit szóljak a hadügyről? Az önálló magyar hadsereg a mi pártunknak olyan sarkalatos főpontja, melytől semmi körülmény közt el nem térhet; azzal juthat győzelemre, a nélkül nem, de nem is akar; ebben gyökerezik a magyar alkotmány létele; az a magyar nemzet valódi bástyája, hogy önálló, saját alkotmányunkra felelős hadseregünk legyen. Mert mi az a ma is fennálló közös hadsereg? A zsarnokságnak, sötétségnek és régi századokból fennmaradt, ránk erőszakolt kegyetlenségnek szolgálja: a Básták, Karafák, Heistereket, Haynauk, nem hősök, hanem vérengző vadállatok iskolája, a nemzetet garázdalkodó, három század óta emésztő gyeheknak.

Hiába mondanak tán némelyek, hogy ilyen volt a régi hadsereg, de nem ilyen már most, mert az általános hadkötelezettség... stb. Én is ismerem, 7 ézsten-deig foglalkoztam a hadügyvel, részt vettem a honvédség szervezésében, de mikor aztán láttam, hogy a dolgok mint fordulnak, fellázadt politikai meggyőződésem, kiléptem a hivatalból, mert nem az lett, a mit én remeltem. Tehát a hadügyvel szakszerűen foglalkoztam: a mult országgyűlésen is, a kik beszédeimet a lapokból figyelemmel kísérték, meg fogják látni, hogy beszédeimnek 3/4-és része a had- és honvédelmi ügyvel foglalkozik. Meltőztassanak megengedni — és tán hiúság nélkül mondhatom — hogy némileg mint szakember fejtegetem e kérdést.

Azt mondják, hogy mióta a hadkötelezettség általánossá vált, a régi szoldos elem kihalt. Ezt tagadni nem lehet. A közlegénységnek és altiszteknél talán más a szellem, de a tiszti kar a megsontosodott, dynasztiái szellemben van, a melyben őt a roggendorfi és bécsi intézetekben nevelték: az apa, nagypapa katonatiszt volt, és az lesz a dedunoka is. Tehát már ők szakszerűleg másnak neveltettek a wiener-neustadti stb. akadémián. Mire tanítják őket? Ismerem tankönyveiket: magyar gyűlöletre. Mi előttük a magyar? Rebellhaufen — lázadó csoport, még a hadügyminiszter által kiadott hivatalos munkában is: „Feldzug des Prinzen Eugen von Savoyen” annak van nevezve. — Így tanítják a katonai iskolában gyűlöletet önteni a fiatal ember szívébe a magyar nemzet iránt.

De nemcsak azt gyűlölik a közös hadseregnél ami magyar — kivételek lehetnek — hanem azt is, ami szabad alkotmányos; ők nem ismernek alkotmányt, a közös hadsereg nem tesz alkotmányra esküt, csak az osztrák császárnak — a magyarok királyát nem ismerik, a magyar zászlót porba tiporják, mint Egerben és másutt; ők csak osztrák színeket ismernek, szolgálnak parancsra, ha kell, nemzetük, véreik ellen is, mert a katonai reglement azt úgy parancsolja. (Eljenzés!)

Azonban uraim a mellett, hogy a közöshadsereg szelleme magyar és szabadság ellenes, ezen intézmény alapján véve, katonailag is hibás. Ugyanis mit tapasztalunk? A tisztek, akármilyen származásúak az akadémián nemetnek neveltettek; a tiszt nem érti a legénység nyelvét, nem is akarja, pl. a magyar ezredeknél Biharban, Ungban. A legénységet minek tartják? Csak anyagnak prächtes Material — Kanonen futter — ágyú töltetek, a lovat sajnálják megölötni, mert az pénzbe kerül, a katona hadd vesszen, van otthon unoz, majd hoznak helyette! Tehát a tiszt azt tartja, hogy a legénység csak anyag, ágyútöltetek. Viszont mit tart a szegény katona a tisztekről, ha nem érti nyelvét? Azt tartja, hogy az parancsolója, a kinek engedelmességet kénytelen, fél tőle, mert a fegyver annak kezében van, de szeretni nem szereti, megfélemlenek erre a Solferinói és Kóniggrätzi napok. — Így minthogy a tiszt nem érti a legénység nyelvét, bensőbb érintkezés, szeretet, együttérzés, más megbecsülésének érzete — még ha valamelyiknek jóakarata volna is — nem fejlődhetik ki közöttük, nem tartja tehát más össze a hadsereget, mint a vasfegyver, mint a repedt fazekat a drót: jöjjön egy ütés, szétbomlik. A közöshadsereg megvív az ellenséggel, de ha egyszer megverte, szétbomlik, szétmegy, megmutatta Solferino, Kóniggrätz, midőn a tábornok azt jelentette: Felséges uram, a hadsereg többé nem csatáképes. — Hogy pedig nemcsak én itélek így, hanem nagy katonai tekintélyek, idegenek is, mutatja a legújabb fenyegető orosz hatalom egyik legkötönyebb tábornokának, Fadafejnek munkája, ki egy tanulmányt írt az osztrák hadseregről: az első veszített csatára felbomlik a fegyverem s akkor többé használható nem lesz; lelkesedést nem lehet keresni náluk, mert nem olyan vezérek vannak, kik lelkesítenének, miután nem tekintik hazájuknak Magyarországot s ennek törvénye ő rájuk nézve nem törvényes.

Azonban hibás a közös hadsereg más szempontból is, értem mint intézményt, nevezetesen annak gazdálkodása határtalanul czelszerűtlen és pazarló. Demonstrálni fogom egy példával. Azt nem szükséges említenem, hogy a katonai építkezések kerülnek a leg-

többe. Miért, nem akarom fejtegetni, sok példa van rá, hanem hivatkozom arra, hogy az ezredek nem ott állomásoznak, a honnét kiállnak, pl. ha az ezred Erdélyből, Brassóból áll ki, valahol Csehországban vagy Sziléziában fog feködni. Az unjczokkal meg mit tesznek? Végig hurcolják az egész országon, vasuton vizeszik, míg az ezredhez jut. — A montour, — egyenruha — készül Morvaországban: az is úgy van, hogy az osztrák iparnak legyen belőle haszna, a szegény magyar ipar belőle semmit sem lát. Azt gondolom, hogy mikor az ezred Csehországban fekszik, a posztó gyárból nem egyenesen oda küldik, hanem nagy szállítmányokban elküldik Brassóba azért, hogy ott protocolumokba írják és nagy menkö kétféjű sással megstempelizzék csak ezután küldik Csehországba az ezredhez. Mindezen hurcoltatás és transport díjat az ország fizeti, mert bizony nem viszi ingyen. Ezért kerülnek oly sokba a felszerelések. Azt mondják, hogy így szokták ezt kétszáz esztendővel ezelőtt tenni, s mert változtatni nem akarnak, így teszik most is, mivel bele vannak csontosodva. És annak dacára, hogy a hazai ipar milyen csekély, alig megemlést érdemlő mérvben mozdítatik elő a hadsereg felszerelése által, holott az osztrák ipar száz milliókat nyel el. Mindezen körülmények mellett a mostani országgyűlési többség mit tett? A véderő-törvény megújítása most forgott napirenden. Ujra meg kellett 10 évre hosszabbítani. — Most lett volna legjobb alkalom az önálló magyar hadsereg megvalósítására és ki kellett volna valami engedményt csikarni, kadetintézetet vagy magyar vezényszót, valami morzsaleköt azoktól a bécsi uraktól... De hát mit tett a többség? Nem csikart ki semmit, sőt 10 évre mégnehezítve nyakunkra hozta a negyedik korosztály felállítását. Eddig háromszor állott az ifjú a sorozás elé, most már négyszer kell. Miért? Mert elcseneveztedet? Hála istennek! a magyar faj még nem romlott el; de Ausztria egynemely tartományában úgy áll az arány, hogy minden 100 hadkötelessből 15—18 alkalmas válik. Tehát ezek számára kellett a negyedik korosztályt felállítani, hogy az elcseneveztedet népből a kontingent kiállíthatassák. És ezért kell nekünk szenvednünk: s mivel a hadügy közös és a németnél ugy van: úgy kell lenni nálunk is. Megszavazták a többségben levő országos képviselők. Miért? Indokolni fogják bizonyosan választóik előtt. Az én gyarló eszem azonban nem képes felérni, hogy mi lesz ennek a következménye. Most még jobban fognak válogatni a tiszt urak és a honvédségnek annál kevesebbet unoz marad. Így aztán a szegény honvéd zászlóaljok elsenyednek és be fog állni azon eset, hogy nem kapnak unozokat. — Van ezen negyedik korosztálynak nagy erkölcsi hibája is. Tudjuk, hogy a háromszori unozzállítás is nagy mértékben gátolja az ifjaknál a családalapítást és így a magyar fajnak, édes nemzetünknek szaporodását. Ezentul méginkább gátolva lesznek s a következménye az lesz, hogy az erkölcsiség nagy kárára a vad házasságok fognak szaporodni. — Ha ez így van, akkor midőn az illdó képviselő urak hazajönnek, nem a választók, hanem a választó nék fogják tőlük számon kérni, hogy mit tettek? — Mert ez nagyban fogja előmozdítani az erkölcselenséget. Nem mondom ugyan, hogy oly ós erkölcsi helyen is mint e nemes város.

Az unozzállítás ujabban nem úgy megy, — hogy a vármegyék lakosságának száma szerint, számítanak ki az unozokat, hanem veszik a legujabb unozozás eredményét és azon vidékekre, a melyekből több unozc vált, még többet vetnek ki a következő unozozásnál. S így a magyar fajra esik a legtöbb. Meg tudnám nevezni a vármegyét, Bihar, Heves, Somogy vagy Fehérvármegyét, ezek adják a legtöbb katonát, mert a legerőteljesebb a magyar nép. Ezen vidékeken alkalmasnak találtott 100 ifjúból 60—70, míg az osztrák tartományokban 15—20. Magyarország némely mostohább vidéken (Ung, Zemplén, Bereg) a hol ruthének laknak, ott 22—25 találtatik alkalmasnak. Tehát onnan vesznek, a hol van. Ezen megyék helyett a magyar megyék adják a legnagyobb kontingent; mert az tapasztalati tény, hogy a hol a nép buzakenyérrel él, ott legtöbb az unozc. Vagyis Uraim! minthogy még, hála Árpád apánk bölcsességének! ki midőn a hazát elfoglalta, bennünket magyarokat helyezettett a termékenyebb vidékekre, tehát a legtöbb unozcot a magyarok adják, vagyis a magyar faj a véradót sokkal nagyobb arányban fizeti, mint más, a nélkül, hogy erre nézve a pénzádólan megkönnyebbitének. Tehát kétszerte jobban van a magyar sújtva, mint az idegen lakosok.

Tehát mi a közös hadsereg intézményét, mint elavult, drága és nemzetünkre nézve káros magyar-gyűlölet nem pártolhatjuk. Mi önálló magyar hadsereget akarunk! (Eljenzés.) Önálló magyar hadsereget, magyar vezényszó és zászló alatt, hogy az védje meg az alkotmányt mindenki ellen, a ki az alkotmányt, ezen vérről szerzett intézményt megtámadni merésze. Olyan hadsereget akarunk, melybe a magyar művelt ifjuság örömmel fog tudni. Vagy azt mondják, hogy az önálló hadsereg igen drága? Sokkal többé kerül mint a mostani közös hadsereg? Ezt, Uraim! kezelem tagadom. Igenis drágább volna a szerint a rendszer szerint, hogy a felszerelést ide-oda küldöztetik, aztán az ezredeket masiroztatják egyik ország végétől a másikig. De ekkor még az ország védelme jobb lesz mint most. Tanulmányoztam a legszabadabb európai állam, Svajcz hadi rendszerét; tanulmányoztam más népeket is. Ezekhez viszonyítva kívánám rendezni az önálló magyar hadsereg kérdését. Az önálló magyar hadsereg a közös hadseregnél sokkal kevesebbe fog kerülni, csak tudni kell a módját. T. i. van egynehány pont, mely az illetőknek a kulcsot kezebe fogja adni. Minden ezred állomásoz-

zék ott, ahol sorozzák. A kiképzett unozcok bocsáttassanak haza munkára. Ekkor megszűnik a felesleges költség. — Könnyen be lehet hívni a legénységet. — Az iparczikkek is ott

állítatnak elő, ahol a katonaság felhasználja: tehát a pénz is azon vidékre fog visszaszivárogni, a melyről a véradó kikerült.

Svájczban hétköznapon mindenki teljesíti polgári kötelességét, dolgozik, fárado, vasárnap az ifjak be-mennek a kaszányába, kikapják a puskát, vasárnap estig exerciroznak, ezéba lönek, pedig csak vasárnap tanulják. Még Spanyolországban is így van, a spanyolok sem rosz katonák, róla nevezik a guerilla-harcot, ott is vasárnap exerciroznak. De ha ennyire nem mennének is, ha minden unozcot be kell hívni, nem kell ennyire időre mint most, t. i. 3 évre, mert a ruthén, stájer, nem tudja megtanulni a lépéseket, lövést, hála Istennek a mi édes fajunkat megáldotta, hogy sokkal tanulékonyabb, még a tiszt is elismerik — prächtes Material — mert könnyen tanulnak. De hát ha megtanulták, minek maradjanak ott tovább, aztán be lehet hívni gyakorlatra egyszer kétszer évenként, tavasszal és őszszel egy pár hétre, s nincsen ez a rettenetes létszám a kaszánya életre kárthatva. Hát Uraim! ha ilyen módon állítjuk fel a hadsereget, sokkal kevesebbe fog kerülni, és sokkal több munkaerő fog maradni az ipar is nyerne, mert az illető iparosok készítenék a szükséges felszereléseket.

Én ebben a részben számításokat tettem és e számítások ide mennek ki: Most az ugynevezett közös hadseregnél voltaképpen 112—113 millió Magyarországi pénzre kerül a költség, ebből fizet 37 milliót Magyarország, ezenkívül a honvédségre költ az ország 6—7 milliót, tehát együtt 43 millióba kerül nálunk a hadsereg. Ha azon módon alakítanák a honvédséget, a mint valószínű szerencsém volt, a sorhaddal nem kerülne többé, bele-veve a műszaki csapatokat, 25 millióra. Ezt az állítást hangsúlyoztam budapesti beszámoló beszédeimben, de hangsúlyoztam egyebek előtt is, kiket a vitában e számokra figyelmeztettem. Így Földes Gyula országgyűlési képviselőtársam is, kit hasonlóképp figyelmeztettem, az ősszel utána számított, arra az eredményre jutott, mint én. Elmondotta ezt az országgyűlésen a 4-ik korosztály vitatásánál, hogy 25—26 millióból a magyar hadsereg a legpompásabban kiállíthatatnék, vagyis levonva az összeget a Magyarország által a közös hadsereg költsé-gaihez fizetett 37—43 millióból 17—18 millió évi megtakarítás esik, óriás összeg. De még nincs számítva az a mit az iparczikkekért a morvaországi gyárosok tesznek zsebre, a mely összeg itt maradna, ha az iparczikkek itt állítatnának elő. Mennyit nyerne ezáltal hanyatlásnak indult hazai iparunk, azt felesleges emlí-tenem. De nemcsak a mesterség ipara, hanem a gyár- ipar is egy önálló magyar hadsereg mellett szükséges lesz egy fegyvergyárt, lőszergyárt. Van-e ilyen nekünk?

Van egy fegyvergyárunk Bécsben a nagyszerű Arzenal és töltény-gyárunk kettő, az egyik Pozsonyban. Volt egy fiók fegyver-gyárunk Budapesten, de azt be-szüntették. Azonban törtéjek egy háború, mint pl. első Napoleon idejében, ki elfoglalta Bécsét is, törté-jék egy háború, hogy az ellenség elfoglalja az Arzenalt, Magyarországban egyetlenegy fegyver nem készülhet. Azt az egyetlen tölténygyárt is oda tették Pozsonyba az ország szélére, hogy minél hamarabb elfoglalja az ellenség. Hát nem boldogtalan politika ez? Mert pl. ha kilóvik honvédeink mostani töltéseiket, nem lesznek képesek többé egy lövest se tenni. Építsék azt az orszá-g szívébe, hogy a haza szívén keresztül juthasson csak hozzá az ellenség. (Ugy van!) S így még a gyár-rak emelkedése is járna együtt az önálló magyar had-sereg felállításával.

Az iparról szólva, méltóztassék megengedni, ha kissé kiterjeszkedem a közgazdasági kérdések foglalá-sára. — E tekintetben nélkülözhetetlenek tartom az önálló magyar vánterületet, hogy hazánk, mint 1848 előtt, külön vánterületet képezzen Ausztriától. Mert mit nyertünk a közös vánterülettel? Semmit. De vesztettünk. — Hogy van a dolog berendezve? Ugy, hogy Cseh- és Morvaország meg Bécs gyártmányai Német-országba csekély vám fizetése mellett mehetnek át, a cukor, üveg, sör stb. Azonban Magyarország, mely nyers termelő ország, a szarvasmarha, liszt, gabona és buza kivételénél irtóztatón meg vannak adóztatva; sőt még a vasuti hitelszabályok is úgy vannak szerkesztve, hogy a mi kereskedőinknek a kivitel nagyon meg van nehezítve, míg az osztrák gyárosok gondoskodtak arról, hogy ők maguk minél kevesebbet fizessenek a por-osznak, oda dobván neki a mi terményeinket: itt a magyar, végy rajta nagy vámot!

Holott, uraim! az ujabb időben a magyar nyers terményeknek majdnem leküzdhetetlen vetélytársa tá-madt, nemcsak az orosz és oláhországi, hanem nevezetesen az amerikai buza verseny. Tudjuk, hogy most már a magyar lisztet, a magyar gőzmalomokban készült lisztet, melyet pedig egész Európában elsőnek, legjobb-nak tartanak, az angol piacról kiszorította az amerikai. Ugy van ez a többi ágaknál is; a szarvasmarhát, nyers húst annyit hoz be Amerika, hogy minket leszorít hogyha nem gondoskodunk előre olcsó vántarifák al-tal s olcsó kivittelt nem biztosítunk terményeink szá-mára. Egyáltalában én azt tartom, hogy a magyar termőföld, a gazda ugy is tul van már terhelve, a termelő gazdát felebb adóztatni nem lehet, ha tehát az állam jövedelmet igényel, gondoskodni kell, hogy a gazda jövedelmi források nyitassanak. — Lehető ez több feleképpen. Egyik mód az olcsó munka; a mely ha a hadügyet úgy oldják meg, mint a hogy én vállaltam, lehetséges volna, mert nem vonatnék el oly nagy száma a munkás kéznek a gazdáktól, mint a mostani sorhadi közöshadseregnél történik, de előmozdítaná a gazdák jövedelmét, mert több munkaerő alkalmazása mellett elébb vethetnének piacra terményeinket, mint Amerika s így kelendőbbek lennének. Az olcsó kivittelt törté-nhetnek a Duna szabályozásával nyugat felé. Görgény és Dévény felé, ha ott gőzhajók járhatnának, hoi most nyárban nagyobb hajók nem közlekedhetnek s akkora magyar búzát tömegesen lehetne szállítani s megelőzné a magyar termény az amerikai, míg így el maradunk

a külföldi piacra feliduna szabályozással. Így kívánatos, hogy lyoztassék, hogy gerhez minél a versenyt ki hozni a dohán nően alkalmas havannát kivéve itt nem terem s kormány enged kiszorítanak a lebb a nemes Magyarország

Áttérek azt tapasztalt mondják, hogy térsébe jönni és kezés Magyar munkal el, ha pénzüköz jut összekötésérő gukat alája ne Magunk is tud dig több körül sőt hosszadalnám tehát ezt irányul szerén hogy p. o. a mozott és kevoztassanak s volt, kerületi tessék, gyors nem itt a szóliót; de még bár én óhajta nem hiszem, lesz. Ha a mórületi táblaközödni, hogy h a maradatom tani, a debred e nemes város tekintetéből o tuli része De czen localis érdekeit mele informálni, h hogy azok sze komoz a meg kerületre, a k tani, hogy ért az ő óhajokró garainak is. (

Meltőzt oktatás ügyrő szólanom, a s

A magy ors ágatan a mint a mult meg az urak volt a többi vatva, ezért irás is azt m many nélkül nem fegjuk tudományos országunk tő galommal ja ismeretet, p által terjeszt általános ok sőbb iskolák képzettséget főiskola tan szivemen v korom óta.

ahol a katonaság felhasználja: tehát a
telekre fog visszazivárogni, a melyről a

herköznapon mindenki teljesíti polgári
kötelességét. Árad, vasárnap az ifjak be-
arvaba, kikapják a puskát, vasárnap
ezelba lönek, pedig csak vasárnap
spanyolországban is így van, a spanyolok
ak, róla nevezik a guerilla-harcot, ott
peritroznak. De ha emyire nem mennék
újra, mert a ruthén, nem kell ennyi
st. t. i. 3 évre, mert a ruthén, stájer,
tanulni a lepeket, lövést, hála Isten-
hajunkat megadotta, hogy sokkal tanu-
a tisztok is elismerik — prahtiges
it könnyen tanulnak. De hát ha meg-
maradjanak ott tovább, aztán be lehet
egyszer kétszer évente, tavasszal
par letre, s minden ez a rettenetes lét-
előtre karboztatva. Hát Uram! ha
fjók bel a hadsereget, sokkal kevesebbe
szoktak több munkaerő fog maradni,
mert az illető iparosok készítenek
szerepeket.

és részben számításokat tettem és e sa-
ennek ki: Most az ugynevezett közös
képpen 112—113 millió készpénzbe
ebből fizet 37 milliót Magyarország,
névlegre költ az ország 6—7 milliót,
millióba kerül nekünk a hadsereg. Ha
kitanak a honvédséget, a mint vázolni
a sorhaddal nem kerülne többé, bele-
sapatokat, 25 millióval. Ezt az állítást
budapesti beszámoló beszédemben,
de nyomban előt is, kiket a vitában e szá-
bettem. Így Földes Gyula országgyűlési
s, ki hasonlóképp figyelmeztettem, az
mitott, arra az eredményre jutott, mint
vrt az országgyűlésen a 4-ik korosztály
25—26 millióból a magyar hadsereg
kiadhatatlannak, vagyis levonva ez
ország által a közös hadsereg költsé-
43 millióból 17—18 millió évi meg-
nás összeg. De meg nincs számítva az,
kiket a morvaországi gyárosok tesz-
egy összeg itt maradna, ha az ipar-
atának elő. Memyit nyerne ezáltal
t hazai iparunk, azt felesleges em-
sok a mesterség ipara, hanem a gyár-
magyar hadsereg mellett szükségessé
vart, löszegvart. Van-e ilyen nekünk?
gyvergyárunk Beesben a nagyszerű Ar-
gyárunk kettő, az egyik Pozsonyban,
gyvergyárunk Budapestben, de azt be-
han történeke egy háború, mint pl.
jében, ki elfoglalta Bécsét is, törté-
egy az ellenség elfoglalja az Arzenált,
egyetlenegy fegyver nem készülhet,
tölténygyárt is oda tettek Pozsony-
e, hogy minél hamarabb elfoglalja az
m boldogtalan politika is? Mert pl.
lének mostani tölteiket, nem lesznek
gy lövést se tenni. Építsek azt az or-
gy a haza szíven keresztül juthasson
lenség. (Ugy van!) S így meg a gyár-
s jarna együtt az önálló magyar had-
al.

szólvá, meltoztassék megengedni, ha
m a közgazdasági kérdések foglalá-
tetben nélkülözhetetlenek tartom az
interületet, hogy hazánk, mint 1848
interületet kepezzen Ausztriától. Mert
szósz vánterülettel? Semmit. De vesz-
van a dolog berendezve? Ugy, hogy
szag meg Bees gyártmányai Német-
vam fizetése mellett mehetnek át, a
r stb. Azonban Magyarország, mely
szag a szarvasmarha, liszt, gabona és
rtóztatón meg vannak adóztatva; sőt
lszabályok is úgy vannak szerkesztve,
sedőnknek a kivitel nagyon meg van
sz ózárak gyárosok gondoskodtak ar-
uk minél kevesebbet fizessenek a po-
byan neki a mi terményeinket: itt a
a nagy vámot!

! az újabb időben a magyar nyers
nem leküzdhetetlen vetélytársá-
rosz és oláhországi, hanem nevezé-
ai buza verseny. Tudjuk, hogy most
zet, a magyar gőzmalmokban készült
lig egész Európában elsőnek, legjobb-
angol piacról kiszorította az ameri-
z a többi ágaknál is; szarvasmarhát,
hoz be Amerika, hogy minket leszorít
oskodunk előre olcsó vántarifák ál-
elt nem biztosítunk terményeink szá-
m en azt tartom, hogy a magyar
a úgy is tul van már terhelve, a ter-
bb adóztatni nem lehet, ha tehát az
igenyel, gondoskodni kell, hogy a
rtások nyitassanak. — Lehető ez
gyik mód az olcsó munka; a mely ha
adják meg, mint a hogy én vázoltam,
mert nem vonatnak el oly nagy száma
a gazdától, mint a mostani sorhadi
történeke, de előmozdítaná a gazdák
több munkaerő alkalmazása mellett
piacra terményeinket, mint Amerika
y lennének. Az olcsó kivitel törté-
szabályozásával nyugat felé. Görgény
ott gőzhajók járhatnak, hoi most
hajók nem közlekedhetnek s akkora
egesen lehetne szállítani s megelőzné
az amerikai, míg így el maradunk

külföldi piacokról. És a legolcsóbb ut a vízi ut s a
elduna szabályozása az alföldre birna legnagyobb fon-
ossággal. Így a Fiume felé irányuló vasuti kivitel is
kivánatos, hogy a buza; a magyar termények a ten-
terhez minél olcsóbban juthassanak el, mert másként
a versenyt ki nem fogják állani. Milliokat lehetne be-
hozni a dohány termelés által is. Hazánk földje kitü-
nően alkalmas erre a célra, mint a milyen, cubát és
havannát kivéve nincsen sehoh s oly jeles dohány, mint
itt nem terem sehoh, de meg van szorítva, holott ha a
kormány engedélyezné a dohány nagy részét, legfe-
kiszorítaná az amerikai dohány nagy részét, legfe-
lebb a nemes dohány fajok hozatnának be a többit
Magyarország termelne.

Áttérek az igazságügyre. Külföldön jártamban
azt tapasztaltam, a külföldi nagy kereskedők azt
mondják, hogy ok nem mernek nagyobb összekötte-
tésbe jönni és áruikat nem hitelezik, mert a törvény-
kezés Magyarországon nagyon complicált és évek
munka el, ha csőd, vagy más ilyen történik, míg
pénzükhöz juthatnak, inkább lemondanak minden
összeköttetésről, de a magyar törvénykezésnek ma-
gukat alája nem vetik. Ezt nehéz volna megzafolni.
Magunk is tudjuk, hogy a törvénykezés drága és pe-
dig több körülmények miatt drága, még sem gyors;
sőt hosszadalmas, complicit. Egyszerűsíteni óhajta-
nám tehát ezt is. Rövid körvonalakban kifejezve, ide
irányul szerény tevékenységem. Céllozzák ugyan most,
hogy p o. a mostani egy helyen tulságosan összehal-
mozott és keves mozgékonyssággal bíró ügyek meg-
osztassanak s a királyi táblát szétosztják, mint régen
volt, kerületi táblákra az országban, ez által könnyít-
tessék, gyorsíttassék az igazságszolgáltatás ügye, ha-
nem itt a szóbeliségnek meg kell előzni a manipula-
liót; de még évek mulnak el, míg ez bekövetkezik,
bár én óhajtanám ennek mielőbbi bekövetkezését, de
nem hiszem, hogy ez a mostani többség idejében meg
lesz. Ha a most koncentrálvá levő királyi tábla ke-
rületi táblákra osztatik fel, méltóztassanak meggyó-
zódni, hogy ha önök becses bizalmából elnyerhetem
a mandátumot, erkölcsi kötelességemnek fogom tar-
tani, a debreczeni polgárság szempontjából, de meg
e nemes város dicső multja, jelenének emelése iránti
tekintetből oda működni, hogy a királyi tábla tisztán-
tuli része Debreczenbe helyeztessék. Miután Debre-
czen localis érdekeiről szólok, ígérem, hogy helyi
érdekeit melegen szívemen fogom viselni, magamat
informálni, hogy tudjam, mi a választók óhajtása,
hogy azok szerint működhessem. E tekintetben hivat-
kozom a megnyugodt lelkiismeretere, a régi választó-
kerületre, a kikkel iparkodtam az érintkezést fentar-
tani, hogy érte-ülve lehessenek, mint volt képviselőjök
az ó hajokról és ezt ígérem Debreczen város pol-
garainak is. (Lelkes éljenzés.)

Méltóztassanak megengedni, hogy még a köz-
oktatás ügyről szóljak, melyről legelőbb kellett volna
szólanom, a szellemi, a közoktatásról.

A magyar fajnak a három hércz és négy folyam
országában az ezred éves létel alatt és után is, vaia-
mint a multban, úgy remélem, a jövőben is az adja
meg az uralkodásra való képességet, hogy műveltebb
volt a többi népfajoknál, ezért volt suprematióra hi-
vatva, ezért vttünk vezérszeretere e hazában. A szent-
írás is azt mondja: „Élvész az én népem, mely tudom-
mány nélkül van.“ Áll ez különösen mi ránk nézve,
nem fejjük magunkat fent a rani, ha az eddigi alapot,
tudományos ismereteket nem fogjuk fokozni, mert
országunk több területén ugyancsak fokozott szor-
galommal javítják az iskolákat, az ipart, a tudományos
ismeretet, polgáro odást az irás, olvasás, számvetés
által terjesztik. Nekünk is azt kell tenni; tehát az
általános oktatásnak meleg barátja vagyok, sőt a felsőbb
képzettséget, magam is tanár voltam, egy protestáns
főiskola tanára; református iskolában növekedtem,
szívesen viselem, mert véremmé vált gyermek-
korom óta.

A prot. tanügyről szóltam, szólok egyuttal a
prot. egyház ügyeiről. Tudjuk, hogy ennek nehéz har-
cokkal kivívott bekezdésekkel s országgyűlési tör-
vényekkel megerősített autonomicus jogai vannak,
egyház és tanügy terén; meg vagyok győződve, mint
történéz, mondhatom, hogy felekezettünk ezen jogai
sohasem állottak ellentétben az ország érdekeivel,
sőt mint erős vár, állott az egyház mindig a veszély
idején, a bányattatás nehéz napjaiban a nemzetnek, a
hova bemenekült.

Miután tehát az önkormányzás azon jog, hogy
magunk vezessük az egyházak és iskolák igazgatását,
az államnak nem árt, érdekeivel nem ellenkezik, sőt
a nemzetet a nehéz időkben nem egyszer megvédte;
teljes lélekkel óhajtom a protestáns öngazgatási jog
fentartását, ugy az egyház, mint az iskola igazgatásra
nézve. (Éljenzés.) De ha csak magamat megtagadni
nem akarom, ezt kell tennem, már csak a kegyeletes
visszaemlékezésből is. Debreczen nemrég elhunyt
nagy fiához, a jeles írőhöz, a hatalmas szónokhoz
kötnék ezen emlékek. Ha valaki a buvárlás, az ön-
kormányzat tanulmányozása által sokat szolgált, ugy
Révész Imre volt az, ő tett, ő szolgált legtöbbet s
munkálkodását igyekeztem előmozdítani, mint az ő
Figyelmezőjének munkatársá, azon elveket osztottam,
melyeket ő dicsekedhetem azon bizalommal, hogy
ha olyan ügy jött elő, vagy szó volt arról, hogy elő
fognak fordulni, melyek a prot. autonomiát, iskolás
ügyet érinti, Révész Imre nekem szokta tolmácsolni
nézeteit, hogy levélel a hasonértelműekkel közöljem.
Miután tehát az én személyiséggem iránt ily baráti
bizalommal viseltetett ezen ügyben, ragaszkodom ezen
ügyhöz, hogy a prot. tanügyet előmozdítsam.

A mi már az állami tanügyet illeti, erről is
akarok egy pár szót szólni. Jelenleg már régóta a
közoktatásügyi miniszter ur — igen művelt férfi,
hanem műveltsége határozottan kosmopolitikus —
minden, csak nem magyar; tudjuk, hogy ő volt az, ki
nyitlan a magyar nemzetet barbárnak nevezte. Mit
tett az állami tanügy terén? Évek óta vaskövetkeze-
tességgel azt teszi, hogy a nemzeti irány kiküszöböl-
tessék és bizonyos világpolgári irány hozassék be.
Ezt bizonyíthatom a következők által: Míg azelőtt a
magyar történetet tanították a gymnasium és real-
iskola IV-dik osztályában, a magyar irodalomtörté-
tet pedig két éven át a VII. és VIII. osztályban,
addig Trefort mit tett? Kiküszöbölte egészen a nem-
zeti történetét és a népiskola VI. osztályára redukálta,
a mi legtöbb helyen nem is létezik, csak papirosan.
Hát ugy van a dolog, hogy a legtöbb ifju a 4-dik
vagy 6-ik gym. vagy realosztályt végezvén, átme-
gy kenyérkereseti pályára és csak is akkor tanulják vé-
gig, ha tudományuk után kívánnak élni, mint tanárok,
papok, orvosok stb. Ha már most Trefort ur a IV-ik
osztályból kiküszöbölte a történetet, olyan ifju, ki az
intézetet elhagyja — pedig 60-ból 40 elhagyja —
ugy nevededik fel, hogy édes hazája történetéből nem
hallott semmit, minden másét. Romáét, Spanyolorszá-
gét megtanították csak Magyarországot nem. A nép-
iskolában is felnő a tanítvány ugy, hogy édes hazája
történetéből nem tud semmit. A mi a képzett ifjut
legjobban buzdítja hazája műveltségének fejleszté-
ére, a magyar irodalomtörténet a VII. osztályból egészen
kihagyatott és csak a VIII-ik osztályra szorítottat,
melyben az érettségi vizsga miatt ugy is el vannak
fogalva, s egészen új tantárgyat kapnak heti 3 órán,
holott én 2 évi heti 6 órán is, derekasan neki feküdvé
alig tudtam elvégezni. Ezek nem véletlenül jött, hanem
sarkalatos hibák, miután azt akarja, hogy az is-
kolák világpolgári színezetűek legyenek, de ne nem-
zeti magyar irányuak, mert leginkább a magyar
rörténelem ismerete az, mely az emberben a haza-
szeretet érzését már a gyermekkorban felkelti, meg-
tanuljuk ebből, hogy őseink mint küzdöttek, szen-
vedtek az a l k o t m á n y é r t és s z a b a d s á g é r t,
hogy azt reánk hagyassák, mi is iparkodni fogunk
akkor nyomaikba lépni, hasonló kitarással megküzdzeni
a viharokkal, és a mi fő — a mint ok szabad embe-

re! voltak, mi azok akarunk lenni. (Éljenzés.) De ő
nem akar am szabad embereket nevelni, hanem jó en-
gedelmes adófizetőket. Ebben rejlik titka annak, hogy
miért tanítat tücsköt, bogarat, csak azt nem, a mi a
gyermek szívébe a hazaszeretetet beoltja.

Ezek tisztelt uraim főbb politikai elveim rövid
vonásokban; helyeslő nyilatkozataikból megnyugvással
veszem, hogy önök is osztják ez elvet. Ezt vártam is
e nemes város férfaitól, hiszen Debreczen mindig a
magyar szabad eszmék előharcosa volt, e város mult-
ját árulás még nem undorította be még soha. Voltak
nehéz idők, midőn a magyar nemzet ön országában
szolga volt, legfeljebb egyes részecskében tartotta fenn
magát a magyar szabadság, pl. az erdélyi fejedelmek,
Rákóczyak oltalma alatt, kiknek Debreczen kedves vá-
rosuk volt. Volt idő, midőn a szabadság védelméért
hazájukból kiűzöttek idegen földre kénytelenül buj-
dosni, ezen időkben — régi idők ezek — felső Ma-
gyarország kiűzött lakói ezer és ezer számba jöttek át
a Tiszán és Debreczen nemes polgárai fogadták őket,
ők bujdosóknak neveztek magukat, minthogy kényte-
lenek voltak a zsoldos hatalom elől menekülni, itt vo-
nultak ok meg Debreczenben, tavaszoként innen in-
dultak ki — tavasz felé mondom, mert télen át Deb-
reczen táplálta őket, mint az égi madarakat, és fel-
ruházta őket, mint tavasz a mezej lilomot; aztán
utra bocsátotta őket, mondván, menjetek és küzdjétek.
Mint hogy Debreczen városa ily jó gondviselője volt a
bujdosóknak országsszerte, azon díszes címre tett
szert, hogy Debreczen városa bujdosók édes anyja.
Uram, az önálló Magyarorszáért küzdünk, a miért
küzdöttek ama bujdosó őseink, ok fegyverrel kezük-
ben, mi pedig az alkotmányos eszközökkel. Debreczen
mindig kegyelettel csüggött ama koron. Itt függ egyik
tornyában a Rákóczy-harang, eziránt tisztelettel visel-
tetik a polgárság mindig, ugy hogy midőn a tűzvész
miatt megredett, s eredeti hangját elvesztette, a la-
kosság nem engedte meg, hogy új alakba öntessék, ha-
nem várt az időre, míg akad egy mester — a mint-
hogy akadt is — a ki megcsinálta, hogy a régi alak-
ban, a régi hangon szólalhat fel. Midőn ez szól, ama
nagy fejedlem lelke züg benne, azt zúgja: Debreczen,
légy hű őseidhez, légy hű a magyar szabadsághoz.
(Lelkes éljenzés.) Debreczen lelkes polgárai megértet-
ték ezen szótátot, megértették Rákóczytól Kossuth La-
josig Megértik — bízom — ma is.

E kerületnek két híres képviselője volt közelebb;
az egyik a mostani miniszterelnök ur Tisza Kálmán,
ki a szabad Magyarország, önálló vám-, bank- és had-
ügy elveit hirdette és önök lelkesültek mellette, azon-
ban több ő jónak látta elfordulni és ezeket szegre-
akasztani, s midőn ő ezektől elfordult, Debreczen vá-
ros lelkes polgársága elfordult ő tőle. — Aztán vá-
lasztották meg az ország mostani nagy halottját,
Simonyi Ernőt, ő hű volt mind halálig.

A fentebb kifejtettekkel elvonhatják a következtet-
ést, hogy én, kinek nyomdokait akarom követni. Ha
kegyelem után vágnék, hivatalok, érdemrendek kitün-
tetések utáu sovárognék, Tisza Kálmánt vellanám mes-
teremnek, a minthogy a kik őt vallják, mind azok
után vágyódnak. Egy jutalom után én is vágyódom,
de azt nem az ő kezéből várom, várom abban, hogy
tisztelt választóim, ha ugyan sikerülend a többség bi-
zalmával szerény kezembe tenni le a mandátumot, ha
önök közé lépek, azt mondhasssák, hiven fáradtál te
is. Önök becsülete, szeretete, ha megnyerem, ez lesz
jutalmam, büszkébb leszek erre minden rendjelnél, ju-
talomnál, kitünteté-nél. A mely kitüntetés a nép sze-
retete, ez kell nekem, nem egyéb. En tehát nem az
elvtagadó Tisza Kálmánt, hanem az elvű Simonyi
Ernőt követem.

Ha ezek alapján, melyeket szerecsém volt ki-
fejtteni, nagybecsült bizalmukkal megtisztelnak, egyet
ígérek, azt, hogy én is, mint Simonyi Ernő, hű le-
szek mind halálig!

Ájánlom magamat. (Hosszu, lelkes éljenzés)

